

Woensdag 5 september 1917 – ochtendeditie

Parijs, 4 september. Officieel.

De Fransen bombardeerden de stations van Roeselare en Lichtervelde in België.

Londen, 4 september. Officieel: Het vijandelijk geschutvuur was noordoostelijk van Ieper gedurende de nacht zeer levendig. Wij schoven onze linie vlak ten oosten van St.-Juliaan vooruit.

Berlijn, 4 september. De nieuwe geschutslag in Vlaanderen wordt voortgezet. De derde september was het wederzijdse vuur bijzonder krachtig aan de kust en in de boog van Ieper. De Duitse artillerie bracht talrijke vernietigingsbeschietingen tegen de Engelse batterijen met waargenomen goede uitslag ten uitvoer. De gevechten, die zich in aansluiting bij de krachtige toeneming van het geschutvuur in de streek van St.-Juliaan ontwikkelden, leidden tot een Engelse nederlaag. De talrijke Britse stormaanvallen werden grotendeels reeds door het afweervuur afgeslagen. De strijdkrachten, die tot aan de Duitse loopgraven kwamen, werden in gevechten van man tegen man teruggeworpen, ten dele gevangen genomen.

In de lucht.

Londen, 4 september. De admiraliteit maakt bekend: Marinevliegtuigen hebben een geslaagde overval gedaan op Brugge en het vliegveld van Varsenare. Eén toestel is zoek.

Londen, 4 september. De secretaris van de admiraliteit deelt mede: Bij de bomaanval, de tweede te middernacht door vliegtuigen van de marine op de havens, spoorwegemplacements en duikbootloodsen van Brugge gedaan, is waargenomen, dat bommen boven de

uitgekomen punten ontploften. Er ontstond brand vlak bij de sluisdeuren in het kanaal naar Sluis.

In de vroege ochtend van de derde is eveneens een aanval ondernomen en wel tegen het vliegekamp van Varsenare. Men zag bommen tussen de loodsen ontploffen. Zes vijandelijke toestellen vielen er een van ons aan. Het wist er een volslagen stuurloos neer te schieten. Tussen een van onze luchtpatrouilles en vijandelijke vliegtuigen ontbrandden drie scherpe gevechten. Een vliegtuig is niet teruggekeerd.

Havre, 4 september. Een officieel document behelst: In België hebben de Duitsers alle koper opgevorderd. De 20^e augustus moest het worden ingeleverd. Daarna deden de gendarmes huiszoeking. Uit Esen zijn alle paarden weggehaald, in Kortrijk nemen de rekwisities van linnen fabelachtige afmetingen aan.

Men schrijft ons:

Een Duits deserteur, die zopas over de grens kwam, gaf de volgende mededelingen omtrent de nijpende toestand in Oostende. Vlees is er haast niet voorhanden. Wanneer er beschikbaar is, deelt het gemeentebestuur het uit en dan krijgt iedereen 75 gram per week. Koffie is te krijgen tegen 25 frank. Suiker is er niet. Net Nederlands-Spaans Hulpcomité zorgt voor de bevoorrading in brood: dagelijks 300 gram per persoon. Melk, boter, eieren, groenten, zijn geheel onvindbaar. In al haar miserie, in al haar gedruktheid, blijft de bevolking nog hopen op een spoedige overwinning van de entente.

Woensdag 5 september 1917 – avondeditie

Berlijn, 4 september. Officieel avondbericht: Aan het westelijk front oplevende gevechtsactie.

Berlijn, 5 september. Officieel. Legergroep Rupprecht. In Vlaanderen, aan de kust en van het Houthulsterbos tot aan de Leie bereikte de geschutstrijd ongekende kracht en uitbreiding.

Londen, 4 september. Officieel avondbericht: Op het front van Ieper aanmerkelijke wederzijdse artillerieactie. In het vak van Nieuwpoort was de vijandelijke artillerie enigszins roerig. Gedurende de laatste twee nachten bombardeerde de vijand wat op verschillende plaatsen achter onze linies. Op sommige plaatsen van de aldus aangevallen punten waren er enige verliezen onder soldaten en burgers. Er is enige schade aan particulier eigendom aangericht. Er is geen schade van militair belang.

Gisteravond is een van de vijandelijke vliegmaachines, die bij deze operaties werden gebruikt, door ons vuur naar beneden geschoten. Verbetering van weer leidde gisteren tot levendige wederzijdse actie in de lucht. Er is veel geslaagd werk gedaan in samenwerking met de artillerie en er zijn veel foto's genomen. In de loop van de dag hebben onze vliegers ruim vijf ton bommen geworpen op vijandelijke spoorwegstations, opslagplaatsen en vliegvelden.

De vijandelijke strijdkrachten in de lucht waren zeer agressief.

Twaalf Duitse toestellen zijn geveld en drie stuurloos naar beneden gedreven. Wij missen zeven vliegtuigen.

De conferentie te Stockholm.

De Belgische socialist Edward Joris uit Antwerpen, door een minderheidsgroep uit de Belgische werkliedenpartij naar Stockholm afgevaardigd, heeft op zijn terugreis uit de Zweedse hoofdstad één

dag in ons land vertoefd. Hij stond tijdens dat korte verblijf in Nederland een redacteur van het persbureau Vaz Dias te woord, aan wie hij de aanleiding tot en het doel van zijn zending uiteenzette. Edward Joris, bekend door de agitatie om zijnentwil destijds in België en Frankrijk gevoerd, teneinde hem uit de gevangenis te Constantinopel te krijgen, woonde weer jaren rustig in Antwerpen, waar hij tot het bestuur behoorde der plaatselijke afdeling van de Werkliedenpartij.

De Duitse bezetting kwam en met het partijleven raakte het uit.

Vergaderingen van politieke aard mochten niet meer worden gehouden; het Belgische volk, onder zware zorgen gebukt, verlangde het einde der bloedige worsteling.

Toen kwam het plan voor de conferentie te Stockholm. Dat kon een begin zijn van het einde: daaraan moest, naar Edward Joris op overtuigde toon verklaarde, elk vurig sociaaldemocraat meehelpen.

Zijn medebestuurders der Antwerpse afdeling deelden die mening niet, waren althans niet bereid een vergadering voor de leden der werkliedenpartij bijeen te roepen, omdat volgens hen de partijdiscipline gebood de uitspraak van de partijraad af te wachten. Toen die raad daarna, na een, naar Joris verzekerde, zeer gebrekkig geconvoceerde vergadering met 30 tegen 9 stemmen besloot, niet aan de conferentie te Stockholm deel te nemen, was de partijleiding te Antwerpen niet meer te bewegen tot het beleggen van een plaatselijke bijeenkomst.

Maar de meerderheid van de partij bestaat, volgens Edward Joris, uit sociaaldemocraten, die elke vrede verwerpen, welke niet door het wapengeweld van de entente zal worden opgelegd.

Joris verklaarde deze gemoedstoestand te kunnen begrijpen. Wat hem betreft, was hij ook door dik en dun voorstander van het doorzetten van de oorlog, hij zou persoonlijk aan de strijd aan het front deelnemen.

Een aantal socialisten uit Vlaanderen delen die gezindheid van hun Waalse partijgenoten niet.

Ze zijn, met Joris, van oordeel, dat niet om redenen van chauvinistische aard de volkerenmoord mag worden voortgezet, dat het integendeel de plicht der sociaaldemocraten is, met alle kracht het einde van de oorlogsramp te bevorderen.

Een vergadering, door Joris en zijn medestanders te Antwerpen bijeengeroepen, alleen toegankelijk voor leden van de Werkliedenpartij en waarop 400 personen aanwezig waren, besloot hem naar Stockholm af te vaardigen.

Hij zou daar een memorie toelichten, waarin, op grond van het door alle oorlogvoerende partijen aanvaarde zelfbeschikkingsrecht der kleine naties, de bestuurlijke scheiding van Vlaanderen en Wallonië binnen het Belgische staatsverband zou worden verdedigd.

Verlangd werd, dat Vlaanderen zelfstandig zijn binnenlandse politiek zou kunnen voeren, niet om de kwestie van de taal, doch omdat het Vlaamse vraagstuk van economische aard is.

Door deze bestuurlijke scheiding zouden de twee delen van België, het Waalse met drie, het Vlaamse met 4,5 miljoen zielen een hechte staat kunnen vormen, waardoor een der aanleidingen voor nieuwe oorlogen zou zijn weggenomen.

Aan verguizing heeft het ons, zegde Joris schamper, niet ontbroken. De Stockholmse conferentie was een schepping van de centralen heette het. Ik persoonlijk was aan de Duitsers verkocht.

“Dat deert me niet! Waar zulke grote belangen voor het internationale proletariaat op het spel staan, moet men een berg modder en laster over zich laten heengaan”.

Zo had de geïnterviewde de voorgeschiedenis van zijn gang naar Zweden medegedeeld.

Waarop wij vroegen of hij, nu hij in Stockholm is geweest, van het initiatief van Troelstra en Branting resultaat verwachtte.

Ontgetwijfeld! antwoordde Joris. Stockholm vervolgde hij met nadruk, heeft reeds iets bereikt.

Nauwelijks was er sprake van de conferentie, of in de oorlogvoerende landen werd meer over Stockholm dan over de krijsbedrijven geredeneerd en gepolemiseerd.

Het scheen wel, of de leiders van de entententaties voor enkele optimistische sociaaldemocraten grotere vrees koesterden dan voor de legers van hun vijanden.

Vandaar de tegenwerking, die Stockholm van de kant van de ententeregeringen heeft ondervonden.

Alsof zij, die tot de conferentie het initiatief namen, ooit hebben verkondigd, dat te Stockholm de vrede zou worden getekend. Maar de drang naar vrede heeft Stockholm aangewakkerd en in alle landen een vredesstemming opgeroepen, die door de regeringen niet meer zal te keren zijn.

Wat de Paus gedaan heeft, gaat in dezelfde richting, al zijn daarbij vredesgrondslagen aangewezen, maanden tevoren door Stockholm naar voren gebracht.

Het zal aan de regeringen op de duur niet lukken het verlangen naar vrede, uiteraard het sterkst bij het internationale proletariaat, te onderdrukken.

Indien zij het niet langer kunnen houden en door de drang van onderop de ministeries, die de vrede in de weg staan, worden afgedankt, dan worden hun burgerlijke gezagserfgenamen even vredelievend als de werkliedenklasse, omdat zij de eer van het vredebestichten niet gunnen aan de werkliedenklasse. Ons om het even, sprak Edward Joris, als de vrede er maar komt en de doodbloeding van het proletariaat wordt voorkomen.”

Nog een enkele vraag: welke mening heeft men te Stockholm over Rusland als oorlogvoerende staat?

Tot een afzonderlijke vrede zal Rusland niet overgaan, doch de toestand van dat rijk zal de algemene vrede bespoedigen.

Van de verordening betreffende de ambtelijke taal in Vlaanderen, door de Duitse overheid in België uitgevaardigd, luidt het eerste artikel zo:

In het Vlaams bestuurlijk gebied is de Vlaamse taal de uitsluitende ambtelijke taal van alle overheden en beambten van de staat, de provincies en de gemeenten, evenals van hun inrichtingen en gestichten, met inbegrip van de onderwijsinstellingen en onderwijzende personen.

Voor de gerechtelijke overheden blijft het tot nader order bij de bestaande bepalingen. Eveneens wordt aan de bepalingen over de voertaal der onderwijsgestichten niet geraakt.

In artikel 4 der verordening wordt gezegd:

In de gemeenten Anderlecht, Kuregem, Brussel, Elsene, Etterbeek, Sint-Gillis, Sint-Pieters-Jette, Sint-Joost-ten-Node, Koekelberg, Laken, Sint-Jans-Molenbeek, Schaarbeek, Ukkel, Vorst, kan voorlopig ook de Franse taal worden gebruikt tegenover zulke privépersonen, die zich van die taal bediend hebben. Ook kan in die gemeenten aan de openbare mededelingen, bekendmakingen en opschriften een Franse vertaling worden toegevoegd.

Men meldt ons uit Oostburg:

De actie van vliegmachines boven België was gisteravond en vannacht terug groot. Herhaaldelijk werden er bommen geworpen en men zag het afweergeschut der Duitsers in volle werking. Het was een waar bombardement in de lucht. Af en toe vlogen er over Zeeuws-Vlaanderen vliegmachines zo laag, dat men het vliegtuig goed kon zien en in zijn bewegingen volgen.